

Maročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se saračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poština v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11 do 12 ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban štev. 113.

15. štev.

Maribor, dne 6. februarja 1922.

Letnik XIV.

Demokracija — naša rešitev.

SLS uveljavlja svoj krščanski socialni program v državi SHS z vedno večjo energijo in doslednostjo. Priča za to vam je najnovejši nastop poslanca Jugoslovanskega kluba, Sušnika za zatirano rajo v Makedoniji. Kot načelna stranka se poteguje SLS za vse sloje in plemena, zahteva samoupravo v okviru edine države za vse pokrajine, ki nočejo beograjskega centralizma in robstva. Nastop poslanca Sušnika za Makedonci je vzbudil vihar po srbskih listih. „Balkan“ vidi v nevarnosti že samo Sumadijo, osrčeje državotvorne srbstva in hujska poulično beograjsko družalo, da „linča“ prečanske elemente, ki se držejo polagati roko na pokrajine ki so še a priori pod srbsko hegemonijo. V resnici, „nekaj gnilega je v državi Danski“.

Beograjska ministrska gospoda se ne zaveda, da živimo v kulturnem času, v dobi moderne demokracije. Vedno misli, da še ima vladati predvojno dvemilijonsko malo Srbijo, kjer moderne kulturne in socialne prilike sploh niso prišle veliko v poštev. Dusevno obzorje se je beograjskim gospodom po vojski še zozilo, namesto razširilo, ker se ne morejo več otrestiti mentalitete, da so edino Srbi zmagovalci, vsa druga plemena pa podjarmljena „para“, ljudje druge vrste, ki nimajo z gospodujočimi enakih pravic.

Vse te napake so bistvena ovira konsolidacije naše države in krive vseh naših gospodarskih, kulturnih in socialnih krivic. Na podlagi tega mišljenja vladajočih krogov se doprima jo vsak dan dejanja, ki naravnost izrivajo vse pametne in misleče elemente v državi k odporu in zatirajo že v taki mogočnosti vsake poravnave in sporazumljenosti med troplemenskimi državljani. V enajsti uri kličemo v Beograd: Iztreznite se, moderna demokracija in ljudske svobodščine zahtevajo svoje pravice!

1. Bistvo demokracije.

Demokracija znači ljudske svobodščine in samovlado ljudstva. Sloni na načelu, da je vsak človek osebnost, ki ima neizpodbitne pravice, katere mu ne sme nihče krati. Svojo podlago imajo v naravnem zakonu, ki garantira vsakemu človeku enake pravice do življenja, svobode, dela in nalaga vsakemu tudi enake dolžnosti. — Kakor posameznikom varuje isti naravni zakon tudi pravice socialnim skupinam človeških osebnosti, družinam, plemenom, narodom in državam. Pred forumom naravnega zakona, na katerem temelji moderno demokratično načelo, se nahajajo vse predpravice zgodovinskega, tradicionalnega ali plemenskega značaja. Tu smo vsi enaki, „Očeta enega sinovi“, ni dvoje, ali večvrstnih ljudi, nadčloveka in sužnja. Prosto sme vsak v okviru načel naravnega zakona svoje osebno življenje izživljati, izražati svoje misli in težnje, združevati se s sorodnimi elementi v socialne skupine in določevati si obliko vladavine.

Na podlagi teh načel zahteva Ljudska stranka, kot prava demokratična in napredna stranka enake pravice za vse državljane in plemena v državi SHS. Ne dala tukaj nobene izjeme med Hrvati, Slovenci in Srbi, hoče celo, da dobijo tudi mohamedanci, Arnavti, Madžari in tudi Nemci to kar jim kot ljudem po njihovem številu gre. Med plemeni v moderni dobi ni gospodov in sužnjev, vsi so enaki. Sumadinec nima zato, ker slušajno blizu Beograda prebiva, nič večjih pravic, kakor Slovenec ali Makedонец. Svoja vrednost ima osebnost le radi tega, ker je človek, svobodno bitje z neumrjočo dušo, ne pa radi tega, ker pripada temu ali onemu plemenu.

Ljudska stranka uvaža kot načel na krščanska stranka ta načela z nelzproso doslednostjo v prakso. Poslanec Sušnik je storil le svojo dolžnost do vzvišenega strankinega programa, ko je nastopil za zatiranje Makedonce. Kdor trpi krivico, bo vedno našel zaščito pri Ljudski stranki. Po svojem programu mora biti naša stranka za vse, za vsa plemena, celo državo, vse sloje in razrede, ker njena načela so svetovna, občečloveška in vesoljna.

Taka politika Ljudske stranke bo vsem v korist, tudi Srbom ne bo v škodo. Politika hegemonije, nadvlade enega plemena je nehote združena z nasilstvom, izkoriščevanjem in krivico. Prej ali slej pa po zakonih zgodovine doživi taka politika pokon. Ne bomo tukaj naštevali, vseh absolutističnih predvojnih držav, ki so se zrušile v prah pred demokracijo, omenimo tukaj le Pruse, katerih politiki je tako podoben sedanjí beograjski režim. Nočemo vam ničesar vzeti, Srbi, kar vam pritiče in gre, temveč hočemo, da dobijo tudi drugi državljani to, kar jim gre. V interesu srbstva samega, v imenu države, svetih in nedotakljivih pravic morale, ki vsako krivico maščuje na lastnem narodu, smo proti imperijalistični politiki beograjske porodice. Molčanje v teh prilikah bi bil naš največji greh in nečednost.

2. Demokracija ne pozna predpravice.

V luči pravega pojmovanja demokracije se nehalo vse predpravice, zgodovinskega, kulturnega ali plemenskega značaja. Javov postane izgovor, da so Srbi zmagovalci in državotvorno jedro države. Mislimo, da je odveč na tem mestu še enkrat dokazovati, da Srbi niso odločili svetovne vojne in da smo se mi prostovoljno s polnim pridržkom vseh zgodovinskih kulturnih in človeških pravic, ki nam gredo, združili s Srbi v eno državno edinico. Srbi so veliko pretrpeli za svojo svobodo, nič manj nismo mi prečani, zato imamo pravico, do iste, z drago krvjo priborjene svobode. Pa tudi, če bi bili mi res podjarmljeni, kar nikakor nismo, bi nas ne smeli siliti pod kako nadvlado. V tem slučaju bi nas ščitila načela demokracije, človečanstva, ki zahtevajo pravico za vsakega človeka. Se veliko manj smete izvajati nad nami nasilstvo, kot popolnoma svobodnimi ljudmi.

Mogoče si „velekulturna“ beograjska gospoda tudi osvaja načela moderne demokracije, astoji na stališču, da je treba prečane in druge manjvredne nesrbske elemente za svobodo demokracije še le vzgojiti, da jo bodo znali prenašati in jim ne bo škodila. „Veleučena“ gospoda, kdor hoče drugega učiti, vzgajati, mora sam dobro podučiti in vzgojen biti, svojega učenca nadkriljevati. Drugače ga ne vzgaja, temveč pokvarja. — Tu velja izrek: Učenec ni nad učiteljem! Nikdar se še ni v zgodovini bilo, da bi kulturni in civilizirani narodi učili in vzgajali kulturne narode. Ampak nasprotno, kulturni narodi so vzgajali in dvigali manj kulturne. To zahtevajo interesi civilizacije same. Vi pa hočete to najvišjo vzgojevalno metodo na glavo postaviti. Hočete, da se mi k vam ponižamo, odložimo pridobitve tisočletne zapadne kulture in se prilagodimo vašim, na nižji stopnji se nahajajočim kulturnim razmeram. Ali bi ne bilo takšno ravnanje najhujši greh zoper napredek in človečanstvo. Da ste kulturno za nami, sami priznavate. Izvajajte iz tega spoznanja posledice in nam ne vsiljujte več hegemonije svoje kulturne zaostalosti. Kulturno probujenim ljudem se mora vsako tako nadzorstvo prej ali slej do cela ogabiti. Škoda za simpatije, ki jih dobro srbsko ljudstvo zasluži, škoda za naše edinstvo, ki trpi vsled nemodrosti izvestnih krogov porodice. Da so se izrekli vsi slov. kulturni de-

lavci za avtonomijo, je dovolj jasno, da rešitev naše kulture predvsem zahteva samoupravo.

Načela demokracije se ne smejo popoinoma izvesti, ker bi potem trpele srbstvo, ki je državotvorno jedro države, to je drug izgovor. Srbi so poklicani, da vzdržujejo jugoslovanski edinstveno državo s svojim razvitim državnim čutom, ki ga drugim plemenom primanjkuje. Treba je zato, da izvršujejo neke vrste hegemonijo nad drugimi plemeni. — Priznati moramo, da je pri Srbi državni čut v nekem oziru bolj razvit, kot pri nas. Ugotoviti pa moramo, da se nahaja v srbskem državnem čutu toliko škodljivih, nekulturnih in odbijajočih prvin, da ga bo treba temeljito izčistiti in izpopolniti, da bo imel vsaj malo privlačne sile za zapadne narode. Srbski državni čut je čisto prozet z bizantinskimi in deloma orientalskimi vplivi. Koliko se pri nas prižogujejo trezni politiki, ki so bivali dalje časa v Beogradu, kako manjka centralni upravi in vodnim osebam dostikrat prave značajnosti, zapadne solidnosti; govori se že javno o orientalski nestrpnosti in površnosti. Ali bi se ne dalo tukaj odpomoči, bratje Srbi? Malo uvidevnosti, spoznanja treba od vaše strani, da se je treba učiti od zapadnih narodov, četudi so Slovenci ali Hrvati. Zato ne toliko se sklicevati na svojo državotvornost, zmogovitost in junaštvo. Manj žaljubljenosti v samega sebe in svoje preživljene narodne tradicije in bomo dobri prijatelji.

Trajno bo mogoče ozdraviti naše jugoslovanske razmere le na ta način, da vsi odkrito pristanemo na načela moderne demokracije in svobode, da se ne bo nobeno plemeno več izgovarjalo na neke domišljene predpravice in privilegije. Srbi, kot najmočnejše plemeno v naši državi pa naj pomislijo, da ljudstva in ljudje niso orodje, temveč človeške osebnosti, ki neodložljivo zahtevajo svoje pravice. Cim prej bodo odločili, krogi s temi zahtevami za čeli računati, tem prej bo prišla tudi tako zaželjena konsolidacija v naše razmere. Ljudska stranka izvršuje le slavno tradicijo svoje preteklosti in svojega vzvišenega načelnega, demokratičnega programa, če se poteguje za vse zažrane in stiskane, četudi so to Makedonci. — Dr. J. J.

Razprava vidovdanskega atentata.

Po beograjskih listih se o njej zelo veliko piše, prinašajo se tudi slike, fotografije in karikature. Opozicijski in več ali manj nepristranski listi se omejujejo v glavnem na dobesedne izjave obtožencev, listi demokratov in radikalov pa seveda marsikaj izpuščajo in tudi potvarjajo. Na ta način se poroča tudi v Zagrebu in precej skrajšano tudi v Ljubljani. Značilno je, da je socialpatrističski „Naprej“ dosedaj celi stvari posvetil samo štiri prazne vrstice. Podati hočemo po poročilih neodvisnih listov nekaj črtic in momentov iz te razprave.

Začela se je dne 25. januarja v dvorani okrožnega sodišča v Beogradu, obtoženi so čakali na njo v policiji, zapori sedem mesecev, kar je protustavno. Obtoženci so razdeljeni na 2 skupini. Prvih 15 se dolži direktnega atentata — državni tožitelj zahteva — smrtno kazen, drugih 18 pa stoji pod obtožbo državnega prevrata in tožitelj jih hoče spraviti v mnogoletno, tudi dosmrtno ječo.

Branitelj je 10, med njimi pa ni niti enega, ki bi se bil radi denarja lotil te zadeve. Gg. Kaclerović, Stamenković, Pantić in Rajko Jovanović so tudi komunističnega mišljenja in so prestali že marsikatero preganjanje, Popović in Todorović sta republikanca, Vasić, Grebenac, Jezdić, Zdravković so pa dosledni pravniki, ki ne sebično in pogumno zastavljajo svoje znanje v varstvo vseh političnih pre-

ganjencev. Tajnih „fondov“ in toliko razglašene komunističnega bogastva torej ne bo, ker imajo take advokate.

Obtožence so pripeljali s posebnim, na celice razdeljenim avtomobilom iz zaporov v sodno dvorano. Po vrsti, kakor so navedeni v obtoženci, zasedajo klopi, ki so obdane z gosto vrsto žandarjev.

Prvi je bil zaslišan atentator Spasoje Stejić, star 28 let. Pravi, da je vrgel bombo samo iz ogorčenja nad razmerami, ki vladajo, hotel je same ostrušiti in ne ubijati, vrgel jo je iz lastnega nagiba, ti, ki se obtožujejo, zato niso vedeli in mu tudi niso pomagali. Prestolonasledniku ni stregel po življenju, zato je vrgel bombo, ko je bil njegov voz že daleč proč in še vedaj tako, da bi bilo kolikor mogoče malo žrtev. O zapisnikih policijske preiskave pravi: „To je sestavljala in pisala policija in jaz sem moral podpisati, bil sem tepen.“

Lajoš Caki in Jožef Moješ, obtožena, da sta vedela za Stejićevo nakano in da sta shranjevala celo njegove bombe, zanikata vse in trdita, da so bile izjave na policiji izsiljene. Ora pripovedujeta, kako so ju topli in mučili, Caki kaže celo izbito zobovje, in oba prosita, naj ju preišče zdravnik, ki lahko še sedaj ugotovi, da sta bila trpinčena. Stejić jima je res dalja razne pakete v shrambo, jih zopet odnesel, pa nikdar ni povedal, kaj je v njih. Udeleževala sta se samo v širokovnem gibanju, prvi v organizaciji poljedelskih, drugi pa pleskarskih delavcev.

Drugi dan razprave so bili zaslišani poslanci Nikola Kovačević, Vladko Čopić in Filip Filipović.

Kovačević je bil pred izvolitvijo za poslanca mizarski delavec, poseduje pa po samoizobrazbi visoko inteligenco. Iz avstrijske vojske je dezertiral, bil je v Rusiji, pod Avstrijo je bil preganjan radi srbofilstva, po preobratu pa radi delavske politike. Trdi, da z atentatom nima nobene zveze, širil je komunistično idejo, ni pa nagovaljal k terorju, ker vidi svoje cilje samo v vzgoji delavnega ljudstva na podlagi ideje za samoupravo, ki mora priti po razvoju. Na obdožitve v raznih, od drugih obtožencev podpisanih zapisnikih pravi, da so bili ti ljudje prisiljeni do takih izjav. V svoji celici je poslušal stok in krik mučenih žrtev. Govori kratko, jedrnat, o svojem trpljenju niti besedice, kot da se to ne splača ob tolikih mukah drugih. Advokat Grebenac mora sam zahtevati, da se da na zapisnik, kako so ga 42 mesece držali v temni luknji, ki bi se smela po zakonu uporabljati samo kot poostrena kazen za obsojence in še to največ za dva do tri dni.

Po opisu lista „Vreme“ je Kovačević smrtno-bleda, koščena obraza, globoko vdrtih, žarečih, črnih oči, in ta opis služi nekaterim listom kot „znak zločinskega tipa“ — ne pomislijo pa, da taka zunanost ni čudna za človeka, ki je 42 mesece bival v temni luknji, ki se najhujšemu zločincu pri sodi največ za tri dni.

Poslanec Čopić, prej jurist in novinar, se kratko izraža o svojem delu v stranki v bistvu enako kot njegov prednik, tudi kar se tiče obdolžitve. Tudi on je čul krike tepenih arestiranih, pristavlja pa, da je tedanji minister pol. Pribežević obiskal enkrat zapore, da pa potem ni bilo bolje, prej slabše.

Čopić je bil tudi velik nacionalist, kot avstrijski oficir je dezertiral na ruski fronti, bil je v srbski legiji, pa je radi razmer, izzvanih po višjih oficirjih, zopet izstopil ter se vrnil v ujetniško taborišče.

Filip Filipović, profesor iz Belgrada, je bil že pred pravim početkom komunistične stranke v Jugoslaviji preganjan radi delavske politike, kot 42-letnega moža so ga kot redova poslali za par mesecev na albansko fronto, tudi zaprli so ga enkrat ter vlačili iz ječe v ječo. Obramba obtožbe kot pri tovarishih. Ve tudi, da so ljudi pretepali

STRAZA

ter navaja nekatere konkretne slučaje, da so ljudi z batinami silili k izjavi proti njemu — celo neko žensko. "Vreme" ga slika kot moža prikupljivega nastopa, dobrodušnih oči, iskrenih besed, Copicja pa kot sarkasta.

S tem je drugi dan razprave zaključen, poštene listi izražajo zaupanje sodišču, ki nastopa tako, da pravično ugotovi, kaj se godi po zapori. — Poročevalci in publika je imela utis, da se je predsednik sodišča zelo zgražal nad tem, kar se dogaja. Vsi listi, tudi tisti, ki so obdolžencem najbolj sovražni, združujejo svoja poročila o procesu pod naslovom: "Obtoženci obtožujejo..." in javnost, ki v Srbiji že od nekdaj ceni prave kvantificirane sodnike zelo visoko, policijsko, oziroma politično sodno oblast pa zelo nizko, pričakuje, da sodišče dožene, na kateri obtožbi je več, ali na oni državnega tožitelja ali pa na oni, katero dvigajo obdolženci proti policijski oblasti.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Parlamentarna seja odgovorov na razne interpelacije se je vršila dne 3. t. m. Poslanci so imeli v stopah: vojne ministra in pučja. Odgovori ministrov na interpelacije niso bili točni. Prihodnja seja narodne skupščine je napovedana za dne 16. t. m.

Muslimanska poslanka sta podala ostavko. Če bo odgovorila vlada pravočasno na muslimanske zahteve, se bodo ti pomirili in stopili v vlado. Dr. Spaho pa izjavlja, da ne pojde več v vlado radi rodbinskih razmer.

Vladni spor z muslimani je takorekoč poravnán, ker je vlada vsaj na papirju pristala na turške zahteve. Bolehni osebi dosedanjih turških ministrov Spahe in Karamahmedoviča bosta najbrž zamenjala bolj zdrava Turka dr. Hrasnica in Sahib Korkut.

Finančni odbor naroča vojaški upravi največjo štedljivost. Odbor je tudi predložil plenumu te predloge: ministrom se naj zmanjšajo dnevnice od 200 do 100 dinarjev, predsedniku vlade pa od 300 na 150 dinarjev. Ukine naj se tudi ministrskemu predsedniku letni posebni dodatek 6000 dinarjev. Iz te muke menda ne bo kruha, ker se naši ministri drže pregovorov: Bog je ustvaril brado sam sebi najprej.

Pomočnik vojnega ministra je postal general Matič.

CEHOSLOVASKA.

Generalna stavka rudarjev je izbruhnila dne 4. t. m. v celi čehoslovaški republiki, ki obsega 135 tisoč delavcev. Stavka poteka mirno, a že ima kot posledico omejitve prometa in skrajšanje delavnega časa v nekaterih podjetjih radi pomanjkanja premoga.

ITALIJA.

Bonomijev kabinet je demisijski, a je kralj naprosil Bonomija, da vodi vladne posle še tako dolgo, dokler se ne sestavi novo ministrstvo.

Bonomijevo demisijo je vendar pospešilo prijazno razmerje med italijansko vlado in Vatikanom ob priliki smrti Benedikta XV. Bonomi je priklji papežev smrti poslal v Vatikan dva ministra in odredil uradno žalovanje za papežem.

NEMCIJA.

Železničarska stavka je izbruhnila v severni in osrednji državi, v južnih delih pa ne. Železničarji to solidarna glede stavke tudi politična ter državna sekcija.

Gospodarska pogodba med Nemčijo in Poljsko glede Gornje Slezije se v polnem teku in bodo končana do 1. sušca t. l. Dva tedna po njej pride gospodarska pogodba, sklenjena med obema državama, v razpravo v nemški in poljski zbornici. Medsebojno pozneje morajo poljske oblasti prevzeti upravo tistih delov Gornje Slezije, ki so prisojeni Poljski. Za prejetje teh krajev se vrše na Poljskem živahne priprave.

AVSTRIJA.

Avstrijski finančni minister Gürtler se mudi v Pragi v svrhu najetja zunanega posojila.

Francoska vlada je dovolila Avstriji na posojilo predum 55 milijonov frankov.

RUSIJA.

Konference v Genovi, ki se odprla dne 8. marca, se bo udeležila Rusija po 15 zastopnikih, ki imajo od izvršilnega odbora vsesrbskih svetov polnomoč z ozirom na odločitve v vseh vprašanih, ki se bodo obravnavala na konferenci.

Iz drž. gospodarstva.

Glavni upravnik državnih monopolov v Beogradu je Francoz. Naša državna kasa mu plača letne temeljne plače 50.000 dinarjev in še vse potrebne in draginske doklade. Upravnik ne razume ne srbski, ne slovenski, ne hrvatski. Njegov pomočnik ima temeljne plače 8000 dinarjev. Naša država mora trpeti te velike izdatke, ker je prodala monopol francoskim milijonarjem.

Tobačni monopol nese naši državi vsako leto 120 milijonov dinarjev čistega dobička.

600 tisoč dinarjev se izplača na leto provizij za prodajo kolkov. Ako računamo, da imajo prodajalci samo 2% provizije, vidimo, kako velikansko svoto dobi država na leto samo za kokele. In še vedno nič ne izda.

12000 vagonov soli potrebuje naša država za eno leto. Edina naša solarna v Kruku v Južni Srbiji proizvede na leto 5000 vagonov kuhinjske soli. Vse drugo moramo dobavljati iz drugih držav. Ker je za našo državo sol v Nem. Avstriji najcenejša in najboljše, so poslanci Jugoslovanskega kluba zahtevali, naj se dobavlja sol iz Nem. Avstrije.

Francoski opomin našemu državnemu gospodarstvu. Francoski finančni minister Doumer je izrekel pred parlamentom v Parizu te besede:

"Poglejte Avstrijo, ona je rabila našine, za tiskanje bankovcev", njeni papirni novci se sploh ne smatrajo več kot plačilno sredstvo. Jugoslovanski minister mi poroča: Vrednost dinarja pada, kmalu ne bomo imeli več zadostnih denarnih sredstev, da poravnamo račune za naš nakup v inozemstvu. Pomozite nam, da dvignemo vrednost dinarja. Istotako pravijo naši prijatelji Rumuni, da storijo vse korake, da bi dvignili svoje leje, a zamanj." Francoska vlada je sklenila pozvati tudi našo, naj nikar ne tiseči v promet preveč papirnatega denarja, za katerega ni krija.

Pašičev sestrič je naš g. poslanik v Bernu Milutin Jovanović, ki bo sedaj imenovan poslanikom v Rimu, ker je sestrič g. Pašiča. Ta Pašičev poslanski sestrič dobiva mesečne gaže 4.000 švicarskih frankov. Poleg tega mu še plačuje država štiri najlepše sobe v poslaniški palači, za katere vzdrževanje plačujemo letnih 15.000 švicarskih frankov. Pribiti pa moramo, da je g. Jovanović samec, za katerega izdaje državna blagajna mesečno približno 6000 švicarskih frankov. Dobro se je pa spomniti tudi na dejstvo, da si stojita glede vrednosti frank proti dinarju v razmerju 1:15 in potem si pač lahko izračunamo, koliko nas stane mesečno sestrič g. Pašiča — Milutin Jovanović.

Pašičev vnuk g. Vlada Marković, ki je dovršil paževsko šolo v Petrogradu, se šola sedaj na švicarski univerzi. Kot visokošolec je nastavljen pri našem poslanstvu z mesečno 450 švicarskih frankov. V Beogradu je znano, da je g. Vlada Marković eden najbogatejših v Srbiji.

Naši poslanci na delu.

Odmerjanje dohodarine. Poslanec dr. Hohnjec je dne 8. nov. 1921 poslal finančnemu ministru dr. Kumanudiju interpelacijo o pretirano visoki odmeri osebno-dohodninskega davka in pa davka na vojne dobičke v Sloveniji. Na to interpelacijo je finančni minister odgovoril s pismom, ki je bilo dr. Hohnjcu preko predsedstva narodne skupščine dostavljeno dne 31. januarja 1922. V tem odgovoru ugotavlja dr. Kumanudi, da so edinole cenilne komisije kompetentne (upravičene) za odmero dohodnine za leto 1921 in za ostanke v odmeri za prejšnja leta, davčna oblast pa ne smejo več v lastnem delokrogu izvrševati odmere za

leta 1921. Da vpostavljen cenilne komisije izvršijo svojo nalogo, je finančnim oblastim bilo odrejeno, da pozove komisije na sejo do 10. dec. 1921 v svrhu, da izvršijo odmero davka in dajo svoje mnenje o vseh nerešenih prizivih. Ta odgovor finančnega ministra poslancu dr. Hohnjcu dajemo na znanje davkoplačevalcem, pa tudi davčnim oblastvom, davkoplačevalcem zavoljo tega, da branijo svoje pravice, davčnim oblastvom pa radi tega, da ne pozabijo na to, da v lastnem delokrogu ne smejo več izvrševati odmere davka, marveč so za to upravičene edinole cenilne komisije.

Ministrstvo saobračaja je dalo že lezniškim direktorjem pooblastilo, da smejo dati v svojem delokrogu sokolskim društvom dovoljenje za polovično vožnjo na železnici. Postanec Pušenjak je napravil upit na ministra saobračaja, v katerem zahteva, da naj da minister nalog železniškim direktorjem, da dovolijo telovadnemu društvu Orel iste ugodnosti ko Sokolom.

Za naše delavce in državne uslužbence. V seji finančne sekcije je poslanec Jugoslovanskega kluba Klekl zahteval izenačenje temeljnih plač delavcem in uslužbencem v tobačnih tovarnah v Srbiji plače in doklade v dinarjih, v Sloveniji pa v kronah. Od sek soglašajo s predlogom g. Klekla.

Cene tobačnih izdelkov bodo spet povišali in sicer tako visoko, da krijejo višje zahteve pri poravnavi obresti za dolgove v Francoski. V sekciji je poslanec Jugoslov. kluba Josip Klekl protestiral, da bi se podražile one vrste tobaka, ki ga rabijo revnejši sloj. Posebno je ugovarjal proti podražanju tobaka za pipe. O tem bo končno odločal plenum finančnega odbora.

Monopol za sol in vžigalnice se naj ukine, ker državi in ljudstvu škoduje. Ta predlog so stavili v sekciji fin. odseka poslanci Jugoslovanskega kluba.

Dnevne novice.

† Umrl je 4. t. m. v Mostaru poslanec Jugoslovanskega kluba fra. Didak Buntič v starosti 51 let. Bil je zelo vnet organizator in si je pridobil kot pomočnik v bedi za časa svetovne vojne občno priljubljenost v Hercegovini.

Fr. Hetzl †. Na Svečnico, 2. februarja t. l. je umrl v Gradcu umirovljeni kazniški kurat Fr. Hetzl, brat lani umrlega marenberskega dekana Avguščina Hecla. Rojen v Starem trgu pri Slovenj Gradcu, 23. novembra 1851, posvečen v Gradcu leta 1874 je služboval tudi ob meji v Arvežu nekaj mesecev, v Radgoni 10 let, od koder je prišel 1. februarja 1890 kot kurat v moško kaznišnico Karluu v Gradcu, kjer je pred nekaj leti radi bolezni stopil v pokoj. Ne samo kot celjski gimnazijec, ampak tudi kot radgonski kaplan je bil znan mnogim lavantinskim duhovnikom. Naj v miru počiva!

Kako bo z novim papežem? Ceremonije konklave so že v teku. Do tega tokrat ne bo prišlo, ker je že Pij X. ukinil pravo veto od strani Avstrije in je kardinalski kolegij takoj po smrti Benedikta XV. naglasil neveljavnost vsakega veta. Pri volitvi novega papeža se boste borili dve štruji. Svetovalec Pija X. Merry del Val na eni strani kot šef antireformistov, a na drugi strani Maffi s svojimi pristasi, med katere spada tudi svetovalec Benedikta XV. Gasparri. Kdo bo pa peški kandidat teh grup, je neznano po starem reku: Oni, ki se poda v konklave kot papež, izide iz konklave kot kardinal. V cerkvenih krogih v Rimu se povdarja z gotovostjo, da ne bo novi papež Italijan. Vendar je to bila samo želja ameriško-angleških škotov, ki so že uvideli nemogočnost kandidature kakega anglo-saksonskega kardinala in radi tega so začeli kandidirati Holandca Van Rossuma, ki je prelat kongregacije de propaganda fide. Največ glasov bo najbrž dobil kak kompromisni kandidat po vzgledu rajnega Benedikta XV. Radi dejstva kompromisa se imenujejo kot papeški kandidati najmlajši kardinali kakor n. pr. Ascalesi. Pomirjenje med Vatikanom in Kvirinalem je postalo po smrti Benedikta XV. precej aktualna zadeva, in bi zmaga struje Merry del Vala — značila prekinenje pomirjevalne politike rajnega Benedikta. Reformizem v

cerkvi je danes mnogo slabjši kakor pred 10 leti, a je tudi spor med Vatikanom in Francijo ublažen. Vsa ta dejstva bodo uplivala na volitev novega papeža in ni verjetno, da bi prodrlo ime kakega zelo bojevitiga kardinala. Večina kardinalov je prepričana, da se tudi za bližnjo prihodnost še vedno potrebuje modro mirno politično laviranje Benedikta XV., dokler se svet čisto ne pomiri.

Volitev novega papeža se udeležuje 29 italijanskih kardinalov. Radi starosti se ne udeležuje volitev 89 letni starosta nadškof v Rapolju Prisco in nadškof v Firenci Mistrangelo (69 let), ker je težko bolan. Razven Italijanov je še v konklave 28 kardinalov drugih narodnosti. Nadškof v Toledu je umrl istega dne kot papež, a nadškof iz Compostelle ne more v Rim radi oslabelosti. Nadškof Rico se je podal na pot, a še do danes ga ni v Rim. Prva, druga, tretja in četrta volitev novega papeža so potekle po stari navadi brezuspešno, ker ni dobil nobeden od kardinalov dvetretjinske večine. Doslej se je pokazala velika razcepljenost glasov.

Zemljoradniki prišli ministru — Pucija. Znano volovsko afero ministra Pucija so pritirali zemljoradniki pred parlamentom in mu očitali, da je prodal nemško reparacijsko živino Pašičevemu sinu Radoju, nekemu Garašnu in Hafnerju, nekemu Avstrijcu in Holandcu, ki so bili vsi avstrijski volni liferanti. Na te očitke se je Pucelj tako slabo branil, da mu je moral prikočiti na pomoč poslanec Mermolja, ki je po vertojbsko zavijal, da se živina ni smela uvesti v našo državo, ker je imamo preveč. Pucija ni nikdo očital prodaje živine v inozemstvu, ampak prodaje na škodo države, ki je pri nemški živini zgubila namesto, da bi bila kaj zaslužila. Zamorca ne moreš oprati.

Samostojni dobili nagrado za vztrajnost. Muslimanski klub je obrnil hrbet Pašiču in izstopil iz vlade. Pri vladnih korajih se vztrajajo slovenski demokrati in samostojni, med katere bosta sedaj razdeljena muslimanska portelja. Dr. Zerjav se ne more dovolj kot finančnik in Agromerur razmahati v socialni politiki, radi tega se bo lotil po ostavki trgovinskega ministra muslimana Spahe, trgovine — a socialne politike se bo oprijel slabostni mesar Majcen. No, srečna domovina, kjer je slovenski socialne politike v Ljubljani živino-zdravnik Ribnikar, v Beogradu pa ministr kar dva mesarja. Nad ministrstvom g. Majcena bo najbolj razočaran g. Urek, ki je zbolel radi kujaivosti, ker ni postal v drugem Pašičevem kabinetu poljedelski minister mesto Pucija. Kranjski samostojni zahtevajo malo preveč koritarskih žrtev od štajerskih slabostnih.

Naše župane in občinske odbornike sodnih okrajev Slov. Bistrica, Rogatec, Konjice in del Smarja opozarjamo ponovno na županski tečaj, ki se bo vršil v torek, dne 7. februarja t. l. ob 8. uri predpoldne v Poljčanah (goštilna Hartner). Predavali bodo priznani strokovnjaki o domovinstvu, po slovanju občinskih odborov in o lovskem zakonu. Udeležite se tega tečaja polnoštevilno! Tajništvo Slov. ljudske stranke v Mariboru.

Župani in občinski odborniki Murskega polja ter Prekmurja! Pri Sv. Križu na Murskem polju se vrši četrtak, dne 9. t. m. ob 8. uri v Slov. kovi dvorani podučni tečaj za župane in občinske odbornike sodnih okrajev Gornja Radgona, Ljutomer, ter Prekmurje. Razpravljalo se bo o važnih vprašanih, kakor: o prekmurskem našem domovinstvu, o poslovanju občinskih odborov ter o lovskem zakonu. Vse naše župane in občinske odbornike prosimo, da se važnega tečaja s gurno in v obilnem številu udeležite.

Demokratsko protidržavno delo Prekmurju. "Tabor" še vedno ruje svojim "ljutomerskim" dopisnikom proti železnici Murska Sobota—Doln. Lendava, dasi je že dvakrat priznala ta železnica nič ni na poti glavni progi Murska Sobota—Ljutomer—Ormož. S tem opraviča seve nezaved in po neumnosti, protidržavno delo Prekmurju. Kdor samo vzame zemljo v roke in vidi, da je Prekmurje odrezano prometno od čelga sveta, mora uvideti, da gornji Prekmurci morejo biti navdušeni za slovensko

pravo, ki pusti stati njihovo železnico, ki je napravljena v sredini Prekmurja iz Murske Sobote proti severu do Hodoša. Pred nosom imajo železnico, a ta stoji, že dve leti ni v obratu, ker slovenska uprava ne more spraviti premoga za to železnico. Da bi vsaj premog spravili v Sobofo, se je končno sam g. Pašič odločil, da da napraviti lokalno železnico iz Soboty v Lendavo, da pride vsaj premog za železnico Sobot-Hodoš. Brez te železnice je gornje Prekmurje gospodarsko silno oškodovano. Kdor jim v tem oziru noče pomagati, ta ne dela za državno misel. Zato so mariborski demokrati bratci prekmurskega irednista Mikola, ki hujša gornje Prekmurce k odpadu od jugoslovanske države ravno s tem, da jim v svoji „Domovini“ razlaga, da se Jugoslavija — nič ne briga za prekmurske gospodarske in šolske interese, da bodo postali beraški divjaki, ako ostanejo pri Jugoslaviji itd. — „Taborov“ dopisnik se mimogrede obregne tudi ob most v Veržuju in očita „klerikalni“ vladi, da se zida ta most pri Veržuju, a ne pri Bistrici, to je bližje Ljutomeru. „Klerikalni“ vladi res moramo biti hvaležni, ker bi se brez nje gotovo še ne zidal most. Zahtevati most pri Bistrici-Ljutomeru pa je ravno taka neumnost. Pri Bistrici se Mura ni regulirana, ima celo še dva toka tam s širokimi strugami. Most pri Bistrici je že enkrat bil, pa ga je odnesla Mura. In kdaj bi bil ta gotov! Če pri Veržuju delajo 14 mesev in bo stal most 5 milijonov K, kdaj bi bil gotov pri Bistrici in koliko bi stal? — Duhoviti dopisnik zahteva neke strategične vzroke za železnico Sobot-Hendava. To mi tako zanimivo. Bolj zanimivo bi bilo vedeti, kake strategične vzroke ima Ljutomerski dopisnik, da hoče z mostom pri Bistrici in z železnico Sobot-Hendava — Ljutomer — Ormož napeljati vse dinarčke naravnost v Ljutomer, Veržujem in Lendavčanom pa ne privošči nikake pare. Saj si lahko napravi v Veržuju in Lendavi podružnico, potem pa vsaka para pride v njegov — žep! En Ljutomerski trgovec ima že v Veržuju svojo podružnico in mu bojda veliko nese. Naj še dopisnik to napravi, potem bo pa vedel „strategične“ — vzroke. Hinc illae lacrimae (odtod te solze) . . .

Razmejitve v Prekmurju. Dne 27. januarja t. l. je zopet prišla v Prekmurje razmejitvena komisija, da postavi nove mejnike, med našo državo in Madžarsko. Razmejitveno delo dobro napreduje in bo končano do 15. februarja t. l. Meje ostanejo iste, kakor so bile določene v mirovni pogodbi, le pri Dolnji Lendavi se bo meja za nekaj kilometrov v prid naše države spremenila.

Zgodba o prodaji barak v Strnišču in gozdov v hajdinski okolici. Iz zanesljivega vira smo dobili poročilo, da se ptujski milijonar Fr. Cuček trudi okoli voditeljev Samostojne kmetijske stranke, da bi mu izposlovali čim večje in ugodno pogodbo pri prevzetju taborišča na Strnišču in gozdov okoli Hajdina. Pravijo, da se Cuček pridno suče okoli šentjanskega Dobni-

ka in Kirbiša (G. Cuček: Ze prepoznaj) ter da namerava te dni odpotovati v Beograd k samemu Puclju. Gre se za dragocene stroje in barake. Vse to upa dobiti Cuček po intervenciji — glavarjev Samostojne za ničevno ceno. O tem se bomo govorili. Se bolj zanimiv je slučaj gozdov, ki so jih kupili že od prejšnjega lastnika kmetje iz Slovenije vasi in okolice. Cuček hoče sedaj s pomočjo dr. Pfeiferja, Puclja, dr. Lukana in drugih razveljaviti kupne pogodbe za gozdne parcele. Naši kmetje bodo tukaj silno oškodovani, Cuček bo profitiral milijone, a samostojni glavarji bodo zopet vtaknili v žep lepe stotisočake . . . To je zgodba o Cučku in Strnišču.

Ali je Koban še vedno župan v Račah? Dokazano, sednijsko izprijano je, da je rdečkar Koban brezplačno „jemal“ nagrobne spomenike na narodovih. Hotel je za več tisočakov oskubiti okrajni zastop in občino. Prevzel je agende okrajnega glavarstva in je izdajal licence in koncesije. In glavarstvo ga še vedno trpi.

Prosvetnega ministra Pribičeviča imajo v delu. Sekcija, ki pregleduje budžet prosvetnega ministra Pribičeviča, je dognala, da je sesipavljen ta proračun dokaj pogrešno in da je število srednjih šol v Srbiji, Vojvodini in Crni gori znatno preveliko v primeru s potrebami. Večina teh šol je vse obsodbe vredne kakovosti: Naj več jih je osnovanih po oslobojenju na hitro roko brez kvalificiranih nastavljenecv. Na mnogih teh Pribičevičevih srednjih šolah je samo po eden, kvalificiran nastavljenec in ta opravlja službo direktorja, drugi so pa vsi brez prave naobrazbe. Pregledna sekcija zahteva, da se ukinejo vse te odviše šole po južni Srbiji, Vojvodini ter Crni gori; ker nikakor ne odgovarjajo zakonskim predpisom, nimajo ne zadostnega števila učencev in ne zadosti usposobljenih učiteljskih moči in se bodo reducirale na štiri razredne gimnazije. Kakor znano, je že dve leti neprenehoma prosvetni minister Pribičevič in sistem snovanja vedno večjega števila srednjih šol, je sistem g. Svetozarja. Radi štedljivosti bo sedaj parlament prisiljen, da ukine te Pribičevičeve srednje šole.

Amnestija. Toliko in toliko ljudi čaka na njo, časopisi so ji že toliko in tolikokrat obetali, pa je še vedno ni. Bile so zato lepe prilike, pa so prešle: 1. decembra 1918 ob ujedinjenju, 28. junij 1920 ob priliki obiska regenta, 28. junij 1921 ob sprejetju ustave, 16. avgust 1921 ob smrti kralja Petra Velikega, ob prisegi kralja Aleksandra na ustavo, 4. decembra 1921, ob kraljevem gođu in sedaj ob njegovi zaroki — V drugih državah, tudi nekdanj v Avstriji, so amnestije vsaj enkrat na leto, tedaj pa v resnici, pri nas pa vsakih 14 dni — v časopisju Strankarji na vladi se niso mogli zjediti, kako bi sorazmerno izrabili to amnestijo v strankarske koristi. — In ker to ne gre, ni bilo amnestije pri sedanjih in je najbrž tudi ne bo pri bodočih prilikah.

Naš poslanik v Bruselju bode obenem tudi predstojnik našega poslani-

štva v Haagu na Nizozemskem. S tem so diplomatični odnosi s to državo zopet urejeni po dolgem času, ko so se razbili po netaktnem nastopu nekega poročarja, ki je bil zasedel — to mesto.

Statistika našega dijaštva na Francoskem. Za dobo vojne in po albanski tragediji je pribežalo v Francijo po francoski statistiki 3.500 srbskih dijakov, od katerih je imel samo neznačen del zrelostni izpit, in ti so bili sprejeti na razne fakultete. Za ostale, brez zrelostnega izpita pa so bili predvideni posebni kurzi. Ko je zavladal mir, je dokončalo veliko Srbov svoje študije in so se vrnili v domovino. V šolskem letu 1921—22 se je izšolalo v francoski republiki iz Jugoslavije 850 študentov. Od teh je bilo 660 državnih štipendistov, a sedaj je njih število znižano na 454. To so po večini dijaki, ki so dovršili dve leti univerze. Beograjska vlada daje vsakemu študentu štipendistu mesečnih 450 frankov (11.500 kron). Vrh tega še daje naše finančno ministrstvo tem dijakom 100 frankov za 250 dinarjev. Te izmenjave denarja se lahko poslužujejo tudi dijaki, ki niso državni štipendisti. Število jugoslovanskega dijaštva v Franciji pada od dne do dne, med tem ko raste število rumunskih in bolgarskih visokošolcev.

Komisija, ki je bila poslana na Fridrih Habsburško posestvo v Belje, da ugotovi, kaj se je vse pokradlo in dogospodarilo pod prejšnjimi sekvestri, je dovršila svoj posel, ter se tedaj vrnila s poročili in izvidi v Beograd. Na podlagi teh poročil se bode gospodarstvo na tem posestvu razpravljalo dne 10. t. m. v naši narodni skupščini.

Tatvine v državni upravi. Še ni dolgo, da smo poročali, kako je neki poštni uradnik Avramović iz Skoplja ponarejal brzovjavne denarne nakaznice ter jih pošiljal svojim lopovskim zaveznikom v Kumanovo, ki so jih vzdigovali. O tej slepariji, ki se je razkrila pri drugem poskusu, ko je bila država že itak oškodovana za 64 tisoč dinarjev, so pisali skoraj vsi beograjski listi, tudi imena sleparjev so bila znana, enega so vendar prijeli, ko je prišel, nič hudega sluteč, po denar — pa mislite, da so zločinci pod ključem — kaj še! — Dalo se jim je toliko časa, da so utekli na Bolgarsko, to bi se reklo, da se ni prav nič storilo — profi njim. Glavni slepar je bil poštni uradnik Avramović in o njem vemo iz beograjskega lista „Vreme“ še to-le, kar je zelo značilno za primer, kako se postopa pri nas z lopovi, ki se slučajno razgalijo iz uradniške uniforme. Ta možakar je bil najprej pri pošti v Beogradu. Tu je ukradel in prodal neke aparate in zato so ga odpustili. Zaradi ga niso, samo druge urade so baje obvestili, naj ga nikdo ne sprejme v službo. Če je tako obvestilo res izšlo, se ne ve, gotovo je pa to, da se je ta Avramović čez dober teden pojavil na pošti v Skoplju — kot nanovo prideljen uradnik. Neki uradnik, ki je poznal njegovo stvar, je mislil, da si je ponaredil dekret in druge dokumente, pa mu ni bilo treba ostati dolgo v

negotovosti — iz Beograda je prišlo uradno, da je Avramović zopet nastavljen! Kmalu nato je bila druga tatvina, tat je sedaj v tujini, pa če ostane tako, kakor je sedaj, pride lahko nazaj in bo zopet uradnik.

Usoda našega zaupnika. Pariška policija je zaprla Momira Nikolića, novinarja, nekega Ostojića in še nekoliko Srbov, ker so opeharili nekega Francoza za veliko svoto. — Ta veseli je v Beogradu, posebno v gotovih krogih, vzbudila veliko iznenadenje, ker je bil ta „novinar“ Nikolić poslan v Pariz s posebno zaupnim nalogo, da informira in preobraža francoske liste k pisanju v naše dobro. Mož je vlekel seveda lepo plačo, vpisan je bil pa kot referent za časopisje pri našem poslanstvu v Parizu. Kakor hitro se je v Beogradu zvedelo o njegovi aretaciji, je minister zunanjih zadev takoj odredil, pariškemu poslaniku, da Nikolića takoj črta, ali kakor se prav „razreši dužnosti“, pa kaj se hoče, po toči zvoniti je prepozno, za upni novinar se je že izkazal ter informiral sedaj še celo s svojo sleparsko zadevo francoske liste. — O Ostojiću, ki je tudi zaprt, pa pravi beograjska policija, da je to znana prikazen, ki se je v sleparskem delu že v Beogradu izkazala.

Zopet eden! — Zopet se je eden izluščil iz svojega vplivnega mesta, hoteč svoj plen spraviti na varno. — Temu se slučajno ni posrečilo, pa naj brž mu tudi ne bo hudo. — Komisar savske policije je zajel Jovana Ivanovića, uradnika brodarkega sindikata iz Sente, ki je ukradel blizu eden milijon dinarjev državnega denarja, ter skušal uteči, da se neke drugje nasladi s to lepo svoto!

Udušen štrajk novosadskih železničarjev. V Novem Sadu je začelo sarkati 40 železniških delavcev z zahtevu, da se jim zboljša materialno stanje. V teku 24 ur so bili vsi stavkarji predani po čl. 10 zakona o zaščiti države sodniji. S tem je udušen štrajk novosadskih železničarjev.

Primer zločinske romantike — ne od bogzna kedaj, temveč od danes iz Srbije. — V kaznilnici v Topčideru je sedel že četrti mesec neki Periša Radojević, od šabačke sodnije obsojen radi tatvine na dve leti ječe, ko se naenkrat ugotovi, da ta precej dobrodušni pravilno obsojeni in z sodnijskimi listinami predani kaznjenec sploh ni Periša Radojević, temveč že leta in leta zasledovani in z večitisočdinarsko svoto ocenjeni hajduk Petar Blagojević iz kragujevačkega okruha. Ko so v kaznilnici navallili na njega ter mu rekli: ti si ta in ta, je mirno priznal, ter povedal, da si je enkrat, ko je po slučaju in nesreči padel v roke žandarmerije, mesto pravega imena izbral drugo ter tako nevarnega zločinca z mnogimi umori in ropi na vesti zamenjal z navadnim konjskim uzmovičem, ki prav rad presedi nekaj časa v zaporu. — Razbojnik Blagojević ima burno preteklost. Bil je gojenec srbske podoficirske šole, pri umiku srbske vojske so ga Avstriji vjeli, med okupacijo pa pustili domov. Tu ga ni strpelo, šel je kot ropar v gozdove in

Gladiatorji.

Črna knjiga. — Brod.

(64. nadaljevanje.)

Zaman čaka občinstvo, da bo napadel nosorožca. Gladen je dovolj, saj mu že veš ko en dan niso dali jesti, — toda v njegovem značaju ni, da bi tega odkrito napadel.

Damasip in Oarses ga glasno zasramujeta izza svojih varnih sedežev, ko se potuhnjeno plazi mimo ob pregraji, in Kalha se ne more premagati, da ne bi šepnil Mariamni:

„Prokletstvo je na živali, odkar je razirgal naše brate kos za kosom, — prav na temle mestu, za čast naše sv. vere —!“

Nosorožec pa se zdi, da hoče začeti. S kratkimi trudapolnimi koraki in s sklonjeno glavo jo mahne preko arene proti tigru, globoko se mu zadira stopinja v mehki pesek, prihajajoč o silni teži njegovega trupla.

Kakor pravi ogenj se zasvetijo tigru oči, ki so dosedaj le samo žarele v mračni pozornosti, njegov rep briše po pesku, še bolj se sključi v klopčič, globoko, polglasno rjojenje se čuje —

Niti sedaj noče napasti, razen če bi se mu ponudila ugodna prilika —

Stotisoč parov oči je napeto zrlo na oba borilca — in vendar vsi ti najeto pozorni gledalci niso zapazili, kdaj je tiger pravzaprav planil na svojega nasprotnika. — Druga ne vidi, ko s kožnatim oklepom obloženi hrbet nosorožca, ki kleči na tigru, in škrtanje tigrovih krempljev ob neprodni koži silne živali se čuje v zadnji kot galerije, ki obdaja amfiteater.

Tiger je planil ko je nosorožec za trenutek svojo stran obrnil proti njemu. Z bliskovito naglico, ki je bila nerazumljiva v takem ogromnem, okornem trupu, je nosorožec še ob pravem času krenil z glavo in sprejel napadaleca na svoj enorog, mu ga porinil z vso silo skozi telo in končal svoj posel s tem, da je nanj pokleknil in mu s svojo orjaško težo naravnost iztisnil življenje iz telesa.

Nato pa se je spet postavil na noge, ne da bi bil le najmanj ranjen, je puhnil pesek iz nosnic in šel, kakor se je videlo, zelo nerad za Etiopci, ki so ga s šopom zelene trave vabili iz arene, in še parkrat in parkrat se je zopet in zopet obrnil nazaj k polomljenemu, okrvavelemu trupu svojega

napadaleca, kot bi mu bilo žal, da se ga ne sme lotiti.

Občinstvo je kričalo in ploskalo. Kri je tekla in poželenje po klanju in morilvi se jim je zbudilo. S poželjivim, krutim zadovoljstvom so preštevali pare gladiatorjev in čakali na svežo zabavo.

Iznova zapojejo trobente in mečborci se postavijo v dve vojski, vsi enako oboroženi z globoko vbočenim ščitom in s kratkim dvoreznim rimskim mečem. Razločujejo se po barvi pasov.

Gledalci stavijo velike svote, eni na zelene, drugi na rdeče. — Pa tako premišljeno je izkušeni Hipija izbral borce in sestavil obe črti, da tudi najstarejši in najbolj izvedeni obiskovalci borbenih iger ne vedo, katera šifranka bo močnejša in na katero bi stavili.

Tri vrste globoko se čete pomikajo druga proti drugi, kakor prava in redna vojska.

Ko prvič butne ščit ob ščit in zavrnenke je kleslo, ko padaje prvi udarci se še ščiti dvignejo v hrambo, zapolje navdušenje med gledalci. —

Toda glasovi zamrejo in vse pri držuje sapo, ko se razvname bitka in zavalovi po areni, ko se vrste raz-

maknejo in razcepijo, ko kri pordeči orjaške ude in ko se zruši ta in oni, in obleži nepremično, kjer je padel —

Zeleni se umikajo. Pa njihova 3. vrsta je še nedotaknjena, njeni borci so še sveži in neporabljeni. Pomaknejo se naprej in napolnijo vrzeli, ki so nastale med tovariši, in usoda dneva se zdi da je zopet izenačena.

Pogumno umirajo ti možje, saj je morenje njihov poklic. Toda smrtne težave izsilijo marsikateremu bolesten stok in žalostno je videti tupatam orjaka, kako se s težavo opira na roko, s sklonjeno glavo in steklenimi očmi, uprtimi ob tla, in kri mu lije iz prsi v žejni pesek —

Bridka resnica je ta bojna igra in v vsem podobna krvavemu boju — mu polju, le da ujetnikov ni nobenih in da padli redkokedaj najdejo usmiljenje. Včasih morebiti naredi kak jušak, ki se odlikuje po posebni lepoti, in je kazal izredno izurjenost in pogumnost, prav dober vtis na gledalce in tedaj se zgodi, da mu prizanesejo. In roke se dvignejo, palci kažejo navzdol in zmagovalci vtakne meč v nožnico in se odstrani s svojim premaganim nasprotnikom iz bitke.

(Dalje prihodnjik.)

ropal je tudi po preobratu. Pod avstr. okupacijo in tudi po preobratu je bil dolgo v kragujevačkem okrožju, potem je pa razširil svoj roparski revir tudi na Vojvodino. Navadno je nosil uniformo srbskega kapetana in ko ga je enkrat vojaška oblast v Vojvodini ustavila ter začela spraševati, jo je lepo prevaril ter jo popihal. Dvakrat so ga bili že ujeli, pa je obakrat pobegnil. Sledili so ga celo po Beogradu in Smederevu, po mestu in pristanišču, kjer se je rad potikal. — Sedaj je ta zanimiv hajduk v pasti, pa najbrž ima dobre nade, da jo še tretjič srečno izmakne.

Nenavaden pustolovec. V New-Yorku so zaprli moža, ki se imenuje Ignatius Timothy Trebitsch Lincoln. Po plemenu je ogrski žid, ima pa že to pisano preteklost in udeleževal se je v vseh mogočih spletkah lepega dela Evrope, dokler ga ni zgrabila usoda v Ameriki. Pred vojno je bil na Angleškem, postal je državlján, bavil se je s politiko in postal je celo liberalni poslanec. Med vojno je vršil špijonažo za Anglijo, potem se je pa premislil, ter počel služiti na isti način — Nemčiji. Ko se mu ta posel ni zazdel več varen, je pobegnil v Ameriko, tu je nekaj gojufal in predal so ga Angliji, ki ga je obsodila na tri leta ječe. Iz ječe je prišel ravno prav, da je lahko še pomagal pri monarhističnem — Kappovem puču v Nemčiji. Ko se je ta ponesrečil je začel na Dunaju špijonirati v prid Češke. Zasačili so ga, ker mu pa niso mogli prav dokazati, je obsedel samo par mesecev. Ko je bil na prostem, si je oskrbel neke ponarejene dokumente ter odpotoval v Ameriko. Tu je imel v drugič smolo — razkrinkali so ga in sedaj sedi. Predan bo najbrže Nemčiji, da ga sodi radi soudeležba pri Kappovem puču. — Pri tej preteklosti je pričakovati, da se bo tudi tu dobro in hitro izmazal — in potem bo šel po svoji poti naprej, ker je še po drugod dovolj političnih spletkarjev, ki z odprtimi rokami sprejemajo take ljudi. — Ta pustolovec nam je živa priča in dokaz, kako „kulturna“ ter „vzvišena“ je politika danes v Evropi v rokah ljudi, ki pripadajo izključno oligarhistični kasti.

Nasilja. Poslanec Hrvatske puške stranke Stjepan Barič je interpeliral brzojavno iz Zagreba notranjega ministra radi nasilnosti od strani orožništva v djakovski okolici. V selu Strizivozna so odvedli žandarji nasilnim potom v gozd seljaka Damjanoviča, so ga privezali k drevesu in mu namerili puškine cevi na prsa. Tako so ga mučili s smrtnim strahom štiri ure. Nato so ga izpustili, drugi dan pa so ga zopet privlekli v svojo kaserano, kjer so ga premlatili. Poslanec Barič zahteva poštene remedure glede postopanja žandarmerije.

Zandarji ubili razbojnika. Neki žurij Radoković je pokradel pred kratkim pri trgovcu Milošu Cajlera iz Drenjevskega Slatinka razne robe v vrednosti 8.600 K. Orožniki iz Drenja so uzmoviča aretirali na železniški postaji. Ko so ga tirali skozi gozd do bližnje sodnije, je Radaković pobegnil. Orožniki so ga pozivali na spaj, a ker se ni odzval povelju, so začeli za njim streljati in so ga smrtno zadeli.

Najbogatejši Primorec umrl. Minulo soboto je umrl na Sušaku industrijalec in veleposestnik Jurij Ružič. Bil je najbogatejši človek v Primorju. Poseadal je 20 krasnih palač in tvornico za usnje. Pri vsem svojem ogrom-

nom bogastvu pa je bil vedno skromen in neutrudljivo delaven.

Petroleja se uporabi v Jugoslaviji za vsako osebo na leto 2½ kg.

Iz Maribora.

Shod SLS. Danes zvečer ob 8. uri se vrši v dvorani Jugoslov. strokovne zveze v Splavarski ulici mesečni shod somišljenikov Slovenske ljudske stranke. Poslanec Zebot govori o političnem delu v Beogradu, član mestnega zastopstva pa o komunalni politiki. Pridite polnoštevilno!

Mariborski občinski svet. V soboto se je vršila seja občinskega sveta. Po čitanju zapisnika se je pričela razprava o prošnji češkega industrijalca podjetja, ki namerava zgraditi na travniku poleg „Križevega dvora“ veliko tkalnico in barvarnico. Stavbni urad predlaga, da proda mestna občina dotični cestni svet po 50 kron za kvadratni meter. Dr. Leskovar predlaga, da občina naj zahteva od podjetnikov polovico fiste cene, katero bodo plačali privatnemu lastniku. Obč. svetovalec dr. Verstovšek izrazi svoje pomisleke in opozarja mestno zastopstvo, da iz estetičnih, higijskih in arhitektonskih ozirov ne bi bilo dobro, ako bi industriji dovolili, da gradi svoje tovarne sredi mesta. Občinski svet. Bahun (socialist) povdarja, da se tudi on pridružuje mnenju predgovornika. Razvila se je živahna debata. Dr. Serbec (demokrat) se je kot zastopnik trdke malo preveč ogreval za znižanje prodajne cene, kar je vzbudilo zlasti med člani klubov SLS in JSDS nekoliko razburjenosti. Zupan je po prerekanju med odborniki odredil glasovanje in prosil, da se mestno zastopstvo odloči za prodajo. Sklep je bil soglasno sprejet. Podjetje „Kovina“ je zaprosilo za prepustitev zemljišča med artilerijsko vojašnico in pa Betnavsko cesto. Soglasno dovoljeno. Policijski komisariat prosil, da prevzame občina razkužitev in popravila zapornih prostorov ter da se med drugimi nabavi in inštalira tuš za pijance. Obč. svet. dr. Verstovšek se zavzema za prošnjo, opozarja pa na štedljivost. Obč. svet. Slanovec kritikuje policijsko oblast, ki še danes zapira politične „zločince“ z lopovi vrted v zatohle, podzemne luknje v „hotelu Graf“, kjer si je že marsikdo nalezal efiko. Zadeva roma v odsek. Zupan Grčar predlaga, da se poviša davek na avtomobile in sicer: od luksuznih avtomobilov do 30 HP je plačati 1000 dinarjev in čez 30 HP 1500 dinarjev. Podžupan Roglič izjavlja, da je ta določila le nekoliko previsoka, ker si — vsled prevelikih davkov na avtomobile nihče ne bo hotel več nabaviti teh vozil, kar ni v interesu našega prometa. Večina sprejme tudi ta predlog. Pogrebni zavod prosil za nujno popravilo mrtvaških voz in sporoča, da so obrtniki okoli „Slov. obrtnega društva“ že izdelali tozadevni proračun. Obč. svet. Zebot in Slanovec ugovarjata odločno, ker dela niso bila pravilno razpisana. Obč. svet. sklene soglasno, da se omenjena dela razpišejo potem okrožnice vsem obrtnikom. Obč. svet. dr. Rostohar (nar. soc.) poroča kot načelnik klavniškega odseka o stanju aprovizacije za mastjo in z mesom. Dr. Verstovšek seže v to važno poglavje s stvarnim, toda ostrim govorom, ki je naperjen proti velikim mesarjem-izvoznikom. Govornik stavi predlog, da se vsem mesarjem-izvoznikom, kateri bi ne hoteli skrbeti v

zadosni meri za obskrbo domačega trga, repove uporaba mestne klavnice. Zupan Grčar obljublja, da bo mestna občina storila vse, kar je v njeni moči, izdelati bo pa treba par konkretnih predlogov. Obč. svet. Slanovec začne udrihati po koruptni vladi demokratov in radikalov ter se pridruži predgovorniku. (Med demokrati, ki sedijo povešenih glav, je zavladala grobna tišina...) Sledila so še poročila raznih odsekov.

† Umrl je včeraj v nedeljo ob 5. uri zjutraj č. g. Franjo Tomsig (Tomšič), bivši kurat na mariborski moški kaznilnici. Rajni je bil duhovnik goriške škofije in rojen 14. aprila leta 1849. Posvečen je bil 1. sept. 1872. Ko se je za časa vojne preselila koprška kaznilnica v Maribor, je prevzel rajni mesto kaznilniškega kurata za umrlih gospodom Finkom. Pred par meseci je stopil v pokoj, katerega je pa le kratko časa užival v Mariboru. Pogreb jutri ob 13. uri pop. od Frančiškanske ulice 16 na Pobrežje.

Naši gg. mesarji so s strankami jako nesramni. Naložijo jim po svoj volji čez predpisano težo kosti. In ako stranka kaj reče, ji vzamejo meso in povrh še nahrulijo. Ako pride nova stranka, ji sploh nočejo dati mesa. Ali o tem ni poučena naša oblast in ali misli proti tej samovolji mesarjev kaj ukreniti? Prepovejte tem gospodom izvoz, glejte jim na prste, nekaterim zaprite mesnice in red bo. Sicer je pa dovolj žalostno, da se mora naša oblastva na vsako stvar opozarjati. Zakaj imamo vendar celo stotnijo policajev?

Družabni klub SKSZ v Mariboru priredi v soboto, 11. t. m. v prostorih Gambrinove dvorane v Gregorčičevi ulici družinski večer. Začetek ob 19. uri. K obilni udeležbi vabi odbor.

Skrajno bedno stanje delavstva v mariborski delavnici južne železnice. Na laž demokratskega časopisja o izplačilu 13 mesečne plače železničarjem so ti kar drveli po predumje. V delavnici južne železnice v Mariboru ne dobiva 600 delavcev mesečno niti fika, 80 delavcev pa ne bo dobilo še dva meseca v naprej nobene plače, ker so preveč izjemali na predumjih. V delavnici južne železnice bo sloj ko prej izbruhnila katastrofa. Mero-dajni voditelji so javili polom pristojnim oblastem in odklanjajo vsako odgovornost.

Dopisnika o „korupciji na carinarnicah“ prosimo, da nam pošlje vsaj natančni naslov in podatke glede korupcije in podkupovanja. „Straža“ more beležiti le take vesti, ki temeljijo na podatkih in dokazih. Da se napravi enkrat red, pozivamo vse, ki so im

znani slučajji podkupovanja in korupcije pri carinarnicah, da nam blagovolijo poslati čimprej potrebne podatke. To vendar ne gre, da bi se posamezni ljudje na škodo ubogega in itak izžemanega ljudstva bogatili. Vzami-mo oster nož, da izrežemo take rak-rane. Podatke pošljite na uredništvo „Straže“, Koroska cesta 5, pod naslovom „Carinarnice.“

Vprašanje g. Serecu. Ali ste že popravili krivico, ki ste jo učinili nad ubogimi družinami katere ste pod patronanco činovnika državnega pravdnštva v sredi zime vrgli na cesto in jim odvzeli možnost pridobivanja kruha za njih družine? Vaš čin in čin g. dr. J. je res demokratski...

Visok uradnik izpodjedel sedem družinam sočivje na vrtu. V hiši, katero je leta 1921 na Aleksandrovi cesti kupil milijonar in vunbaciitelj ubogih družin trgovec g. Serec, stanuje sedem strank. Te uboge družine so imele k svojim stanovanjem dodeljene še lepo gredico za sočivje na vrtu pri hiši. Nemec-gospodar jim je to dajal dolga leta. Slovenec Serec pa je ubogim družinam sočivne gredice odvzel in je polovico vrta odstopil visokemu uradniku na državnem pravdnštvu. Temu služi ta del vrta za sprehajanje in igračkanje. Uboge družine pa so brez sočivja. Kdor tega ne verjame, naj se informira pri omenjenih družinah.

Važen sestanek trgovcev radi plačil v Čehoslovaško. Trgovski gremij v Mariboru vabi za torek dne 7. t. m. ob 16. uri na razgovor vse gg. manufakturišče in druge interesirane trgovce, ki imajo proti čehoslovaškim dobaviteljem še kake obveznosti, da se pogovore in stavijo nasvete, kako bi se dala plačila starih računov vsled znanega porastka čehoslovaške valute ublažiti. Na sestanku, ki se vrši v gremijalnih prostorih, Jurčičeva ulica 8, bo poročal o zadevi tudi odposlanec trgovsko-obrtno zbornice g. dr. Mohorič.

Orlovski vestnik.

Okrožni vaditeljski zbor mariborskega orlovskega okrožja ima v torek 7. februarja ob 18. uri zvečer v gimnazijski telovadnici 2. redno sejo. Vse brate vaditelje prosimo, da se seje sigurno udeležijo. Po seji vaditeljska te levdaba! — Načelnik.

Vaditeljskim zborom vseh odsekov okrožja. Vaditeljski zbori naj takoj zberejo sledeče podatke telovadcev: Ime in priimek, poklic, stanovanje, rojstno leto, ali ima telovadno obleko ali kroj. — Bog živi! — Načelnik.

Trapistovski SIR

prvovrsten pri

Matija Lah-u
Glavni trg 4, Maribor.

UGODNO KUPITE:

1 žičnata žimnica (Drahteinsatz) K 132.—, 1 tridelna žimnica z afrik K 1400.—, vrvi za perilo 15, 20, 25, 30, 40 in 50 m dolge, platne impregnirane za vozove 2—4 m široke in 3—6 m dolge i kvadratni meter K 200.—. Spodnje hlače, cajn-hlače, srajce vseh vrst, modro platno, plavotisk, tkanina in mangin za postelje, namizne prte, hlače vino i. t. d. po tovarniških cenah v trgovini **ALOJZIJ GNIUSEK**, Maribor, Glavni trg št. 6.

Puščava. Najiskrenejša zahvala vrlim puščavskim gospod, blagim gospicam in ljubeznivim gostom cvetličnega venčka na Fali za njih darove in požrtvornost. Bog povni tisočkrat!

Kar revčekom je podeljeno, Najvišje je to naloženo, Plačnik mogočni je vladar, V nebesih bodeš gospodar!

52 Anica Erhatič.

Vinski KAMEN

kupuje po najvišji ceni
VID MURKO, trgovec, Meljska
cesta 24, Maribor.

Naznanilo.

Svojim cenj. odjemalcem vljudno naznanjava, da sva prodajala svojo trgovino s špecerijskim blagom

v Mariboru, Gosposka ulica št. 4.

Zahvaljujema se za blagohotno naklonjenost in se priporočava

Z odličnim spoštovanjem

Preac & Šoštarčič

Zahvala.

Povodim prebridke izgube naše prelube in nepozabljene soproje, mamice, hčerke, sestre, svakinje i. t. d. gospe

Pavle Ratej

soproje sodnega uradnika in trgovke v Slovenski Bistrici

izrekamo za vso ljubav in za vse izraze tolažljivega sočutja, posebno še onim, ki so njej na Prihovi izkazali zadnjo čast, svojo najsrčnejšo zahvalo.

Slov. Bistrica, dne 5. svečana 1922.

Žalujoci ostali.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4¹/₂ %

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.